

2014. 5. - **Bizonyos műsorokról nem lehet kritikát írni, vagy ha lehet is, nem lenne szabad.**

A kritikában ugyanis, még a megsemmisítőnek szánt kritikában is, mindig ott rejlik a legitimálás gesztusa, amely ha nem is a konkrét tárgyat, de legalább a műfaj létét és belső szabályrendszerét elismeri.

Márpedig ahogy oktan és veszedelmes dolog lenne műfajnak tekinteni a közúti balesetet vagy az utcai késelést, éppen úgy kellene tartózkodnunk attól is, hogy elfogadjuk a Való Világ létezését - csupán azért, mert van már rá bevett műfaji megjelölésünk. Csakis e műfaji tudomásulvétel vezethetett oda ugyanis, hogy túl öt széria morális - és egyáltalán: emberi - lejtmenetén, a műsort most cinkos kíváncsisággal vagy legfeljebb a már megszokott dolgoknak kijáró közönnyel/enyhe viszolygással tárgyalja a nyomtatott és internetes sajtó. "Ezt a műsort sem tudjuk a helyén kezelni" - állt például a háborgókat felsőbbbségesen kioktató mondat az Index főoldalán alig pár nappal az emberi ócskaság és a megrendítő gondolatlanság idei parádéjának megindulását követően, hogy valamivel lejjebb ezt olvassuk a televíziós butaságorgiáról: "Mi máris imádjuk." S aki (mint például az ÉS-ben a kiváló GreCsó Kisztián) értelmiségiként váltig szörnyülködik is a látottaktól, az is legfeljebb a kiábrándító, sőt pokoli magyar valóság képét ismeri fel a műsorfolyamban.

Pedig, legyen bár mégannyira passzé és intellektuálisan kevésbé attraktív a zajos felháborodás, nem érhetjük be annak rezignált kijelentésével, hogy ez a valóság. Az meg aztán még kevésbé vállalható megoldás, hogy elfogadjuk e játék szabályait. Mert ha egy pillanatra megfeledkezünk a Való Világ területen kívüli státuszáról (amelyet részben a cinkosságnak, részben a néma viszolygásnak köszönhet), rögvest nyilvánvalóvá válik, hogy itt olyasvalami ússza meg a nyilvános megbélyegzést, ami bárhol másutt rövid úton kiérdemelné a közmegvetést. Egészen paradox, hogy miközben obskúrus sajtótermékek cikkei, pár száz ember által megtekintett színielőadások vagy épp egy-egy sajtótájékoztató szerencsétlen fordulatai hetekig tárgyalt politikai és kultúrbotrányokká dagadhatnak (okkal vagy ok nélkül), éppen csak egy olyan tévéműsor menekedik meg a közfelháborodástól, amelyik szemérmetlenül a lényegévé emeli az emberi ócskaságot - nap nap után, létszámában bármely politikai párt szavazótáborát felülmúló nézőközönség előtt. Csak azért nem kimondani egy műsor bűnös és ártalmas voltát, mert az túlságosan nyilvánvaló: maga a bűnrészesség.

Merthogy bizony a hazugsággal egyenértékű féligazság azt állítani, hogy a Való Világ csupáncsak tükre a rettenetes magyar valóságnak. S a felelősséget se terítsük szét! A látottakért, az ócskaságban következetesen lefelé lícitáló, százszorosán manipulált műsorért nem a szülők, a pedagógusok, a politika vagy úgy általában mindannyian vagyunk felelősek, hanem talán másfél tucat, kis fáradsággal akár név szerint is azonosítható személy: csatornaigazgatók, producerek, szerkesztők. Mesébe illő jóhiszeműség lenne azt képzelni, hogy nem tudják, mit cselekszenek. Tudják - és mégis teszik. Érezzék hát a megvetésünket! Nem muszáj nézni, el is lehet kapcsolni - hangzik az örök visszatámadás, de tényleg, voltaképpen hová is kapcsolhatnak el a tévénező milliók? Itt a Való Világ, ott az Édes élet, amott meg az Éjjel-nappal Budapest: a nézőket valósággal bekerítik a realityk és trash realityk, az emberi értéktelenséget és ordenáréságot felmagasztaló műsorok. S ha az igényesebb néző talál is magának menekülőutat, annak a romboló hatásnak végül ő is vétlen elszenvedője lesz, amit ezek a műsorok milliók agyában kiváltanak. Mert bizony túlságosan is nyilvánvaló, hogy ezek a műsorok nem egyszerűen visszatükrözik, hanem nagyban alakítják a mi kis magyar

valóságunkat, s hogy milyen irányba, ugye, az sem lehet kérdéses. S ezen a ponton az sem nyújt semminő vigaszt, hogy ugyanezt a lelkiismeretlen pusztítást más tévénéző nemzetek is elszenvedik. Tűnjön bár mégoly naiv dolognak az ilyen háborgás, legalább adjunk hangot a tiltakozásunknak, mielőtt/miközben felnőtté válik az első, valóságshow-k által megdolgozott nemzedék. Merthogy szent dolog a demokrácia, ahol minden egyes szavazat azonos értékű, ámde vajmi kevés illúziónk lehet a politikai viták nivójáról és a választás valódi esélyéről egy olyan országban, ahol kiszavazásokon szocializálódott egy teljes generáció.

Az olvasónak, meglehet, némi hiányérzete támadhat, hiszen érdemben nem részleteztük, voltaképp mi is olyan felháborító a most zajló adásfolyamban. Nem is fogjuk "pöcshelikopterezéstől" agyhalott idézetekig tárgyalni e gyászos témát, mivel éppen ez lenne az a csapda, amelyről legfentebb szó esett. Kár lenne elvesznünk a bornírt részletekben, s tapicskolnunk az előzékenyen felkínált ostobaságokban. Bőven eleget tudunk erről a műsorról ahhoz, hogy nemet mondjunk rá. Újra és újra és újra. Nem túlságosan eredeti megoldás, az igaz, de hát érheti az embert nagyobb szégyen is annál, hogy kényszerűen ismétlésekbe bocsátkozik. **László Ferenc**